

Et hoc ppter p̄ciositatem t̄pis in quo
 sumus. **Uñ Bern.** Nihil p̄ciosius t̄pe
 et ergo vt possimus digne r̄dem redde-
 re p̄ eo debemus illud vtiliter exp̄dere
Uñ Greg. Sicut capillus capitis nō
 peribit: sic nec momentū t̄pis. q̄n de eo
 oportz nos reddere r̄dez q̄no illud exp̄-
 derimus. hoc sp̄ esset memorādum om-
 ni die z om̄i hora. sicut leḡit̄ de quodaz
 bono hoīe. q̄ q̄ncūq; audiuit horalogi-
 um signare. tunc sp̄ dixit. **O** deus iterū
 vnā horā t̄pis gr̄e expendi: de quo tibi
 redditurus sum r̄onem q̄no in illa vixi.
Uñ etiā Anselm. in meditatōibz. **O**
 lignū aridū z inutile eternis ignibz dig-
 num. q̄d respōdebis in illa die cū exige-
 tur a te vsq; ad ictū oculi om̄e t̄ps viuen-
 di tibi imp̄sum. **Tūc** q̄ppe damnabit̄
 q̄cquid fuerit inuētuz opis in te vel ocio-
 si sermonis vsq; ad minimā cogitatōem
 et t̄ps quo vixisti: si nō fuerit ad volūta-
 tem dei directum. **O** **Quintū** est
 cōsideratio future mercedis. **Uñ Aug.**
Si labor te terret vide mercedē. **Uñ**
Gen. xv. **E**t factus est sermo dñi ad abra-
 ham p̄visionem dicēs **N**oli timere abra-
 ham: ego p̄tor tuus z merces tua ma-
 gna nimis. **S**ic iā pōt x̄ps dicere culli-
 bet hoī bonū operātū. **E**rgo si terret p̄-
 grū hoīem labor: attrahat euz merces.
 nā grauis diēta videt̄ breuis mercēna-
 rio si in fine diei expectat magnū p̄cium
 t̄pale: quod tamē parū est respectu eter-
 ni p̄mij. **Uñ Greg.** **S**pes in eternita-
 te aim extigit **E**t idcirco nulla mala que
 exterius tolerat sentit. **Chriſt.** **S**i tēpe-
 stas nautis: vulnera militibz: si frigoza
 agricoltoibz p̄pter p̄mij t̄pale leuia
 sunt. **Q**uanto magis debēt eē leuia p̄-
 ter p̄mij sempiternū **S**i q̄s diceret. sur-
 ge. vigila z ora hac die z cras dabo tibi
 centū florenos. **E**t secūda nocte plus p̄-
 mitteret. z t̄rcia nocte multo plus. z q̄r-
 ta maiorē honozē z dignitatē z diuiti-
 as q̄s habet imperator: faceres lib̄ter z
 sponte z p̄mpte. **S**z hec nihil s̄z respe-

ctu mercedis quā deus p̄mittit opant̄
 bus bona opa. **Uñ Bern.** sup **L**atica
Reuera verū est gaudiū z solum qd nō
 de creatura: sed de creatore p̄cipitur. qd
 cū possides: nemo tollet a te. cui p̄para-
 ois aliū de iocūditas meror est. ois sua-
 uitas dolor est. oē dulce amarū. oē deco-
 rū fedū. omne aliud qd delectare possit
 molestū. vñ **Aug.** de li. ar. **T**āta ē pul-
 chritudo iusticie. tāta est iocūditas luc̄
 eterne. vt etiā si nō liceret in ea ampli-
 manere q̄ vnus diei hora. p̄pter hoc so-
 lum innumerabiles anni hui⁹ vite ple-
 ni delicijs z etiā cū affluētia t̄palem bo-
 noz recte meritoq; p̄temnerētur. **Uñ**
 etiā **Hiero.** in quadā epla. **N**ull⁹ labor
 durus. nullum t̄ps longū videri debz q̄
 gl̄a eternitatis acq̄ritur. **Uñ** exempluz
 leḡit̄ in vitasp̄trū. **Q**uidā frat̄ interro-
 gavit abbatē achillē dicens **C**ur sedēs
 i cella mea patior accidiā. **C**ui senex ait
Quia nō dū vidisti req̄em quā speram⁹
 neq; tormenta q̄ timemus. si em̄ ea īsp̄-
 ceres diligenter. etsi vermibus esset ple-
 na cella tua vsq; ad collū: etiam in ipsis
 p̄maneres sine accidia.

De auaricia.

Auaricia detestanda est. **P**ri-
 mo p̄pter multiplices maledi-
 ctōes q̄ in scripturis auar⁹ in-
 flicte sunt. **Uñ Luc. vi.** **V**e
 vobis diuitibz q̄ hic habetis p̄solatōez
 vrām. **Fac. v.** **A**gite nūc diuites. plora-
 te vlulātes in miserijs vestris q̄ adueni-
 ent vob. diuitie v̄re putrefacte s̄z. z ve-
 stimēta v̄ra a tinea sunt comesta **Auz** z
 argentū v̄m eruginauit. z erugo coz in-
 tel. erit vob. z mā. car. ve. sic ignis the.
 v. irā in no. diebz **Itē Aug.** **V**e illis q̄
 inhiant vt augeant res pituras vñ eter-
 nas amittāt **E**t sic cū q̄s diligēt̄ sacra
 sc̄pturā aduertit: tūc. xij. maledictōes re-
 periūt sup auaros diuites. quāc merito

De peccato

qs cauere debet auariciã. **E**scõ ad detestatiõem auaricie facit hoc q̄ auaro nihil est iniquus. **Ecc̄i. x.** Auaro nihil ē scelestius. q̄ scelus iude p̄petrant auari et vltra. q̄ iudas dedit x̄pm p. xxx. denarijs. auarus aut̄ dat eũ quãdoq̄ pro vno denario: cũ nõ timeat piurũ p̄mittere et veritatẽ negare p̄ vno solo denario. **E**t in veritate peccatũ iude fuit auaricia. **E**t insup̄ auarus est peior iuda. vt pat̄ ex eo. q̄ iudas. xxx. denarios male acq̄sitos restituit. s̄ auari nũq̄ vltra male acq̄sita restituuunt. cũ tñ s̄m **Auḡ.** peccatũ nõ dimittit nisi restituat ablatũ. **I**te auarus iniquus est in deũ. q̄ vilissimã et creaturã preponit. **U**n̄ auaricia noiatur ab ap̄lo ydolorũ seruitus. **H**oc sic pat̄. q̄ auarus dat illa creaturẽ q̄ p̄prie danda sunt ipsi creatori. sc̄z fidem spem et charitatẽ. **P**rimo fides. q̄ melius sentit de diuitijs q̄ de deo. **C**redit em̄ q̄ necãria debet habẽ si diuitijs seruerit. et credit se fame perire si deo seruiret. q̄si deus minus velit et min⁹ possit seruos suos remunerare q̄ diuitie. **D**uabus em̄ de causis accidit q̄ aliq̄s nõ p̄iudicat ei quẽ scit sibi esse fidelez seruũ. vel q̄ nõ p̄t: vel q̄ nõ vult. neutrũ p̄t eẽ i deo. cũ sit oĩporẽs ergo p̄t. et cũ sit summe bonus: q̄ vult libenter suis subditis p̄uidere. **I**te spem ponit etiã auarus in diuitijs. q̄d est quodãmodo de deo desperare. vñ **Auḡ.** De deo desperare est spem in creaturã posuisse. **I**te charitatẽ etiã ponit in eis: quã in deũ ponere deberet: faciens diuitias deũ suũ. vñ **Auḡ.** **H**oc ab hoie colitur q̄d p̄re ceteris diligit. **N**õ pat̄. q̄ auarus vidit potius florenũ q̄ deũ in sacramẽto. et potius audit loq̄ de nũdinis et lucris t̄p̄alibus: q̄ de sp̄ualibus. et sepius cogitat de thezauro q̄ de deo. **U**n̄ **Innocẽ.** de vilitate et durõis humane. **A**uaricia est ydolorũ seruitus. q̄ sicut ydolatra seruit simulachro: sic auarus seruit thezauro. **N**ã ille cultum ydolatrie diligẽter ampliat.

et iste cumulũ pecunie diligẽter augmẽtat. **I**lle cũ diligẽtia colit simulachrũ et iste cũ oĩm cura custodit thesaurũ. **I**lle spem ponit in ydolatria. iste spem ponit in pecunia. **I**lle timet mutilare simulacrum. et iste timet minuere thesaurum. **I**tem q̄ nihil iniquus sit auaro p̄t ex eo q̄ seipm̄ vendit et interficit. **Ecc̄i. x.** **H**ic aĩam venalem facit. **U**n̄ **Auḡ.** in quodam sermone. **A**uarus añq̄s lucrẽ seipm̄ suã pdit. et añq̄s aliq̄d capiat capis. **V**alde iniquus reputaret q̄ p̄ximum suum inimicẽ capitalib⁹ venderet. s̄ iniquorẽ reputaretur q̄ cognatũ suũ vel fratrem suũ videret vel occideret. **I**niquissimus q̄ patrem suum videret vel occideret: quẽ pl⁹ amare tenetur. **S**ed multo iniquorẽ videtur esse reputãdus ille q̄ seipm̄ vidit vel occidit. quẽ plus tenet amare q̄ patrem. **I**nsup̄ auarus nõ solum vidit se. s̄ etiã vendit deũ: mariã: et oẽs scõs et regnũ celoz: et meritũ passionis x̄pi. et p̄cipalẽ tẽõem oĩm bonoz totius ecc̄ie. **E**rgo nihil iniquus q̄ pecuniã amare. **I**te auaricia detestanda est. q̄ est viciũ valde infectiuũ. q̄ nec parat hoĩ seni nec iuueni. imo s̄m verbũ p̄phete. **A** minore vsq̄ ad maiorẽ om̄es student auaricie. **V**ix em̄ puer q̄nq̄ septẽnis est cupidus et affectat denarios. **S**ed de peccõ luxurie expectant pueri vsq̄ ad decimũ vel duodecimũ annũ. **I**te peccõ luxurie solo senio senescit. vñ **Auḡ.** in quodã sermone. **C**ũ cuncta vicia in senẽ senescãt: sola auaricia iuuenescit. vnde **Sen.** in li. de morib⁹. **N**õstro silis est auaricia semil. q̄d stultius est vt dici solet: q̄ via deficiente augere viciũ. **I**te auaricia detestãda est q̄ fatuum q̄d est congregare diuitias. q̄d p̄t ex hoc. q̄ auarus assilatur fatuo q̄ libẽtius iaceret iter spinas vbi se lederet q̄ in lecto molli. **E**t spine sunt diuitie et res t̄p̄ales. vt dñs in euã. dicit **Mat̄.** xx. **H**oc p̄t ex eo. q̄ cũ labore acq̄runt cum timore possidentur. et cum dolore amittũtur. **U**n̄ **Isidor⁹** in li. de s̄. boz

B Qui bōa mōdi diligit vel it nolit rioris z dolous penesuccūbit. **U**n̄ hiero. in eplā **A**uaro tā deest qđ haber qđ qđ non hz. Quia aut non habens cōcupisat vt habeat ā habita metuit ne amittat. **U**n̄ etiā **L**ibuso. sup **M**ath. Qui pecunie fuit z p̄ntibz cōpedibz p̄strigū z futuris. **I**te auaricia detestāda est qz res tpales non p̄nt satiare affectū hominis. z hui⁹ causa est triplex. **P**rima ē capacitas aīe. qz fm̄ doctores. **A**numā dei capacē nihil minus deo implere p̄t. **U**nde **S**ap. xi. **A**u orbis frarū sit q̄si gutta rois antelucani. ergo non sufficit totus orbis z oīa que in eo sunt implere corynius hoīs. **U**nde **B**erū. **A**d imaginem qui p̄e dei facta est aīa rōnalis: ceteris oibus occupari p̄t. impleri oīno non p̄t. capax em̄ dei est. z quicquid dōminus est non eam implebit. **S**cđa cā est: qz cupiditas homīs est infinita. pecunia vero quantumcunqz sit magna est finita. **S**ed fm̄ **A**rist. 4. phi. **F**initi ad infinitū nulla est p̄porcio. ergo oīs pecunia non p̄t satiare cupiditatem homīs. **T**ertia causa est qz pecunia ē res corporalis: z aīa est res spūalis. res vero spūtual' corporali non p̄t impleri. **V**erbū grā **S**icut archa uel cista non p̄t impleri sapientia: ita nec anima pecunia. **E**rgo auarus in scripturis assimilatur inferno. **U**nde **A**ug⁹. in eplā. **A**uarus est similis inferno. **I**nfernus em̄ q̄nto scūqz de uorauerit: nunqz dicit satis est. **S**ic z si oēs thesauri confluxerint in auaruz: nō dicit satis est.

Defiliabz auaricie. **E**quit de filiabz auaricie q̄t sūt z q̄n sunt peccata mortalia. **E**it ca quod sciendū qz p̄ma filia est obduratio cōtra misericōdiaz que ualde displicet deo. **E**rgo dicitur **J**aco. ij. **J**udicium ei sit sine misericōdia qui hīc non facit misericōdiam. **U**t aut iudicium extremum nobis exhibeatur misericōditer: debemus tenere doctrinam ch̄risti qui dicit.

Luce. 6. **E**stote misericordes sicut p̄ter miseris est. **E**t **M**atth. 5. **B**eati misericordes: qm̄ ipi misericōdiam consequent. **S**ciendum aut fm̄ **H**ermānū de schilditz. **O**bduratio contra misericōdiam fm̄ genus suum est peccm̄ mortale: quia directe est contra charitatem cuius effectus p̄rie est compati malo p̄ximi quam directe excludit obduratō p̄tra misericōdiam. **U**icet em̄ homo non sp̄ tenetur oēm miseriam p̄ximi subleuare semp̄ tñ tenetur eius miserie cōpati: qđ auari non faciunt: quia non solū contra misericōdiam obdurant: vt d̄ suo aliquid dare rennuant pauperibus z indigentibus. sed etiā quotidie p̄pter auariciā eorum z obduratōem z crudelitates multi pauperes moriuntur. **A**lius i mari qui cogitur eis capere pisces. **A**li⁹ cadendo de altis edificijs qui cogitur eis edificare. alius moritur frigore qui cogitur eis uenari. z sic de multis alijs vt ambrosius ostendit in libello de **N**abuchodonosor z magis infra patebit. cui⁹ ageť de uolentibz. **S**cđa filia ē inquietudo mentis que puenit ex inordinato affectu lucrandi tpalia. **N**̄ autē inquietudo tollit pacem intrinsecā mentis p̄ nimiam anxietatem. z q̄etem seruiendi deo z p̄riā salutem querendi: q̄ue peccz ē z m̄ltoties mortale qm̄ ex ipa omittit ea q̄ necessaria sūt saluti vl' p̄ria sūt sicut qm̄ p̄ eā tollit oīs deuotio z oīs cultus dei z uolātur sacri dies vl' fiunt alia que sunt p̄tra p̄cepta dei z ecclie. **S**i tñ inquietudo magna sit z aliquantū immoderata. sicut in mercationibz p̄tingit nec tamen omittant ea que necessaria sunt saluti. nec fiunt aliqua p̄tra p̄cepta dei z ecclie z superiorū: p̄t esse peccm̄ uentiale: nisi ex ista inquietudine hō tñ amorē dē uitiaz immergeret vt uel in tpalibus finē poneret. vel d̄ deo z d̄ ei⁹ p̄uidētia nē mis diffidēt: tunc ipa inquietudo possz esse peccm̄ mortale. **S**icut de illo diuitem p̄ cui⁹ ager fruct⁹ yberes attulit **L**uc.

De peccato

Qui preinquietudine nesciebat qd
 ageret dicens. quid faciā. **S**uper quo
 dicit **A**mbrosi⁹. **S**ed nec ipse se quietat
 qui de super abundantia sollicitat. i. yber
 tate fructuū vocē egentis emittit. **Q**uid
 faciam inquit. nonne hec vox pauperis
 non habentis subsidia viuendi. **T**er
 tia filia sunt violentie. i. roub. od gewalt.
 quia rapiunt violentē bōa pximi. **Q**uāt
 raptores peiores sunt diabolo: z q d ra
 pina non est comedendū: habet in septi
 mo pcepto circa illam litterā. **A. 7. E**
Item qui violentē exactiōes in suos sub
 ditos faciunt: z q dñi non possunt a su
 is subditis aliquid extorquere sine pccō
Sed tamen ex causis rōnabilibz p̄ pe
 tere moderatū subsidiū. hoc etiam patz
 in septimo pcepto. **S**ciendū q fm
Herman. de scilditz. **O**mnes indebite
 exactiōes z extorsiones que p superiores
 fiunt in subditos sūt pccā mortalia. **E**t
 maxime qñ subditi talia soluūt ex metu
 penaz. z dñi tales tenent ad restitutōez
Rapina etiā z furtū z violentie pccā sūt
 mortalia fm genus suū nisi tunc esset in
 rebz minimis in quibus senull⁹ iniuria/
 tum reputaret. **S**icut in ablatōe vnus
 nucis vel raliū alicuius. si tamen etiā mi
 nima auferens faceret hoc aīo iniuriā
 di. posset esse pccm mortale: immo afe
 rens rem suam ab alio p rapinaz vel fur
 tum. quā posset aliquis per viā iuris re
 petere et re habere. posset peccare morta
 lit. **F**urtū tñ cibarioz in extrema neces
 sitate faciens: z in die non esset pccz mor
 tale. **S**ilr furtū vestis in nuditate. **E**t p
 batur exemplo discipuloz christi. qui in
 necessitate famis euntes p sata spicas e
 uellebant. **I**tem p batur extra de furtz
 c. si quis. **E**t in glo. ibidē. **E**t dist. 47
Sicut in fine. **Q**uarta filia est p ditiō
 sepe em̄ gñat p ditiō ex auaricia. sicut pz
 in iuda qui ppter auariciā tradidit xpm
 sic adhuc hodie vnus tradit aliū p̄ pe
 cuniam. **H**ystoria de traditiōe iude pz
 in euāge. **J**ohis. **S**ciendū fm **H**er.

de scilditz. **P**roditio in suo gñe ē pccz
 mortale. qz est z fidelitatē q est maxima
 p̄rutū. **T**er est z iusticiā z charitatē. **E**t
 est tā magnū pccm q raro p ditores ha
 bent bonū finē vite sue. imoyr plurimū
 desperāt. **E**xemplū de pmo p ditore. s.
 cayn. **T**er achitophel. ij. **R**egū. 17 **T**er
 deuuda. q oēs desperauerūt z aliq seip
 sos occiderūt. vt achitophel z iudas. qui
 se ambo suspenderūt. **F** **Q**uinta fi
 lia auaricie est fallacia in p̄bis. **H**oc est
 q conat aliq̄s decipe p̄bis siue menda
 cīs. siue subtilitatibz siue p̄bis adurato
 rīs. scz laudando rē: z dicēdo eā melio
 rē esse z plus p̄stare q̄ est in re: siue qui
 buscūqz verbis. **S**ciendū em̄ q oīs fal
 lacia verboz que cū deliberatōe dicunt
 in damnū pximi est mortale pccm. **O**
 satis est dolendū: cū quotidie tot ditant
 inf negociātes scz emētes z vendētes sp
 cū dāno z p̄nicie alteri⁹. nō timētes illā
 horribilē imp̄catōem. p̄s. **P**erdes oēs
 qui loquunt̄ mēdaciū. **H**oc illi aduerē
 deberent. q nō sciūt vēdere etiā qñqz p
 uas rez z modici valoris nisi cū mēdaci
 is p̄boz z iuramētis. **S** **S**exta
 filia auaricie est fraus. i. deceptio in fa
 ctis. q scz aliū factis z operibz decipio: s̄
 cut in falsis monetis. et falsis mēsuris.
Verbi grā. **S**i p̄nācida hz numis bre
 uem vlnā v̄l institor hz dolosam staterā
 vel p̄ncerna nimis parūā mēsurā. z sic
 de alijs. que oīa sunt valde grauiā pccā
 apud deuz. z d̄s valde abominatur tal
 les fraudes. **P**rouerb. xi. **S**tatera do
 losa abominatio est apud deū. **S**ciendū
 fm **H**er. de scilditz: **F**raus intelligit̄
 vbicunqz p deceptōez pxim⁹ arcūuenit
 vt fit in expositōe rerū falsificataz. **E**t ta
 les subtrahere debent de precio in q̄ntū
 defectus rei p̄sare p̄t. z illa omnia iam
 dicta de suo genere sunt pccā mortalia.
 qz directe sunt contra charitatē proximē
 nec d̄ his z similibz possunt absolui. nec
 digne pro huiusmodi peccatis penitere
 nisi ablata restituantur vellea in quibz

Auaricie

per fraudem alicui damnum illatum est restituant in quantum possunt. quia non dimittitur peccatum: nisi restituatur ablatum. ut extra de re iuris. li. 6. cum si. Et qui occasionem damni dat: damnum dedisse videtur. **S**eptima filia auaricie est periurium hoc est grauissimum peccatum. Quia non solum verbis decipio primum. sed cum iuramento mendacium et dolositatem confirmo: et inuoco eternam veritatem in testimonium. **H**ec est magna contumelia dei: inuocare eum in testimonium tue falsitatis. qui est eterna veritas. Et secundum Herman. de schilditz. Quia periurium directe redundat in contemptum et irreuerentiam dei prope dictum semper est peccatum mortale. De periurio plura inuenies in secundo precepto.

Auaricia quomodo se occultat sub triplici specie virtutum.

Equitur declarare quomodo auaricia se occultat sub triplici specie virtutum. Et primo occultat se sub ficto colore prudentie et necessitatis. **O**stendit Gregorius 21. moral. dicens. Auaricia defectum animi quasi ex ratione solet exhortari. pretendens sibi quod sine culpa sit quod quedam habenda concupiscat eo precepto potissime. quia ea non multiplicare appetit sed egere primescit. sed illud vitium sollicitate est repellendum. quia secundum Gregorium. Nemo potest sincero corde et seruido amore ad bonum diuinum affici: nisi cupiditate auaricie que est radix omnium malorum a corde suo studeat funditus extirpare. **N**otandum quod tria genera hominum cadunt in istud vitium. Primum sunt qui solum consistunt in interiori desiderio cupiditatis. nec eam in exteriori ope exequuntur. quia forte res que desiderant adipisci non possent. que si sperarent se consequi: libenter cupiditati etiam exterioribus actibus inharent. **E**t illa cupiditas est peccatum mortale. et est istum gradum teneat. **S**ecundum sunt qui non solum res concupiscunt feruente desiderio: verum et per eas persecutio diligens studium exteriori operantur que

uis res illas quomodo effectum minime consequuntur. **E**t illa cupiditas tenet maiorem gradum peccati mortali. **T**ertium sunt qui non solum feruente desiderio concupiscunt. Verum etiam eis assensibus tanto studio insunt: quod non aduertunt. ut eas iusto modo vel iniusto titulo consequuntur. **E**t illa cupiditas supremum gradum tenet peccati mortali. **N**on secundum Augustinum. **T**alibus nunquam de qualicumque peccato dimittitur: nisi ablata iuxta factum suum restituat quod vel per furtum vel rapinam vel per quodcumque iniustum lucrum fuerint consecuti. **R**emedium contra primam occultationem est quod ille qui sub specie ficte prudentie terrena cupide conquirunt diligenter aduertat: an illi rebus ex stricta necessitate indigeat. nam multa iudicantur necessaria que tamen magis sunt dici superflua. **S**ecundo occultat se sub specie pietatis. quod apparet in illis qui credunt quod propter nihil aliud appetant temporalia. nisi ut habeant pauperibus vel suis indigentibus cognatum vel ecclesiis provideant. **E**t sub illo precepto multum cum magna auaritate superflua congregant. et in huiusmodi tria genera hominum incidunt. **P**rimum sunt qui non solum res ex auaricia iniuste concipiunt. verum etiam iuste concipita male perdit galiter consumunt. puta in voluptatibus in peccatis pariter hominum. **S**ecundum sunt persone ecclesiastice et religiose que per tanto crines raduntur et tendunt in capite ut per hunc designet quod mens eorum per desiderium debet liber euolare deus et non deprimi ad temporalia appetenda: que quomodo cum sollicitudine temporalibus concipiunt in tendunt ultra quam necessitas vel status eorum requirit. toties graui salutis dispendio se exponunt. **T**ertium sunt qui non solum res temporales cupide concipiunt. verum etiam ipsas cupide irrationabiliter seruunt. sed honore diuinum et in sue salutis dispendium ut postea patebit **R**emedium habet occultationem est quod ille qui sub ficta specie pietatis perlanit concipere. ut talia ad honorem dei utiliter expendat. et sollicitudo ad uertere ut huiusmodi obfuerit in bonis minoribus prius habitis. et si non: certum sit quod in rebus multiplicat minus potest obfueri. **Q**uia secundum Gregorium. **Q**uanto plura terrena cupit

De peccato

dius q̄sierit: t̄to maḡ anhelat ad alia
q̄reda. **D**iabolus ei s̄b tali sp̄e pietatis ml̄
tos decipit. q̄ sc̄it q̄ diuitie vix lucrant̄
sine pecc̄o. vnde ap̄ls. i. thimo. vi. **Q**ui
volunt diuites fieri incidunt in laq̄os di
aboli. **Ecc̄i. xi.** Fili si fueris diues: n̄ er̄
immunis a delicto. **T**ertio occultat
se sub specie liberalitatis vt max̄ie appa
ret in illis q̄ sub sp̄e fidei liberalitatis in
tentione cupida largiunt̄ alijs: vt ipsis
postea maiora redonentur. **E**t in illō vi
cium incidunt tria ḡna hoīm. **P**rimi s̄q̄
qui pua in seculo dimittunt: z ad mōa/
sterna magnaz diuitiaz se transferunt: vt
in ipsis maiores diuitias consequantur.
Scd̄i s̄nt qui p̄ ieiuniaz z p̄ alias abstine
tias se affligunt: non vt deo placeant s̄
vt maiorem rez cop̄ia coaceruat: q̄s q̄n
q̄s alieni p̄digaliter expendunt. **T**ertij
sunt q̄ bona sp̄alia iuste q̄quir̄. t̄n̄ ita te
naciter tenent: vt nec t̄p̄e necessitatis cū
tam de iure naturali q̄ iure diuino tenen
tur subuenire primo in necessitatis arti
culo, primo indigenti subueniāt: **U**nd̄
dicit **B**reḡ. Non est minus pecc̄m alie
na rapere q̄ necessitatem patientib̄ sua
non erogare. **U**nde **A**uḡ. in sermone
Non solum auarus est qui rapit aliena
sed et ille auarus est qui cupide seruat
sua. **U**nde etiā **A**mbrosī. **P**asce fame
morientē. si non pauiisti: occidisti. **R**eme
dium contra h̄actertā occultatōem est
q̄ homo liberaliter sua cōmunicet circū
scripta omni sp̄e redonationis: vt si do
num sit elemosyna: illā pure det pp̄t̄ de
um. **S**i vero donatio sit beneficalis: il
lam liberaliter conferat solum pp̄ter do
num virtutis. **Q**uia si dederit aliq̄s pp̄
ter intentōem redonādi: iā non est bene
ficiū: sed potius quedā emptio dicere
tur. **U**nde **I**sid̄. **S**unt aliqui qui pau
peribus parū tribuunt: vt accipiāt am
plius. z sub pretextu elemosyne querūt
diuitias: que vtiq̄ maḡis venatio appel
landa est. q̄ elemosyna. **S**ic aues sic
bestie capiuntur. z pisces modica i ba

mo capiunt esca.

Remedia s̄ oēm auariciā:

Equitur de remedijs p̄tra oēm
Sauariciam. **Q**uoz̄ p̄imum est
mortis consideratio. **U**n̄ **H**ier̄
facile p̄temnit omia qui se semper cogi
tat morituz. **S**icut iumenta se defendūt
ab ip̄ortunitate muscarū cauda sua. et
aues z pisces cauda sua regunt se. sic ho
mo consideratōe finis z mortis defēdit
se ab auaricia. z etiā a ceteris vitijs. z re
git se in mundo. **U**nde **J**ob. 12. **I**nro
ga iumenta z docebunt te: z volatilia ce
li: z indicabunt tibi. **D**ors indicat ad
oculum p̄temptibilia esse quecunq̄ que
runtur in mūdo. sc̄z delicias. diuitias. z
sic de alijs. **U**nde **H**iero. **Q**ui se quo
ridie recordatur morituz esse. p̄temnit p̄
sentia. z ad futura festinat. **E**t non ime
rito quia sp̄alia in morte nihil valent:
q̄ nec corpus a vermib̄ preseruant. nec
hoīem in vita cōseruare possunt. q̄ mo
ritur pauper. morit̄ z diues. **N**ec aiā
a demonib̄ liberāt. **P**rouer. xi. **N**on p̄
derunt diuitie in die vltionis: imo gra
uāt q̄: talis diues multa possidens cum
dolore moritur. q̄ separatur a diuitijs
quas dilexit: z p̄ quibus diu laborauit
z pp̄ter quas salutem pp̄riā sepī negle
xit. **I**nsuper cum h̄ic latis habeat: z ne
scit quid ibi habebit: vbi p̄ma nocte re
manebit. **Ecc̄i. 4i.** **O** mors q̄ amara
est memoria tua homini iniusto habēti
pacem in substantijs suis. **U**nde etiā
Breḡ. **N**on armatoz turba: non fami
lie multitudo: non aur̄ z argenti abun
dantia: non vindemiarum vbertas z se
getum. non iocunditas extensa p̄toz
queunt anime exeunti de corpore vllum
asserre presidium. **R** **S**cienduz
q̄ homo seip̄m cōsolare debet in agone
cum eum aiā relinquere oportet. sc̄lz
cogitando sic in agone. resignes cunctis
pp̄t̄ deū. z cōmittas te voluntati diuine
ex toto: tunc dabit tibi deus eterna bōa
Item p̄ v̄ore quā in morte relinq̄s: da

bit tibi deus suā benedictā m̄em virgi-
nem mariā que pulchrior z dignior est.
Ite p̄ amias z filijs z cognatis a quibz
te seperari oportet sperare debes q̄ da-
bit tibi p̄ illis societatem oīm sc̄ōrum z
angeloz. **I**tem p̄ honore p̄senti z p̄ po-
testate trena: dabit tibi eternū honore
z eternum regnū. p̄s. **I**ntroibo in po-
tentias dñi. **S**c̄dm̄ remedium est confi-
dentia de deo qui non derelinquit spe-
rātes in se iuxta p̄missum ip̄ius dicētis
Nolite solliciti esse dicentes quid mādu-
cābimus. aut quid bibem⁹. aut q̄ ope-
riemur. sc̄it em̄ pater vester qz his oibus
indigeris. **Q**ui em̄ sic fecit hoīem. vt ali-
mentis indigeat: non patietur eum peri-
re per necessarioz subtractōnem: si eius
se submittat confidentie. **D**at. 6. **Q**ue-
rite p̄mum regnum dei: z hec om̄ia adij-
cient vobis. sc̄z corporis necessaria **N**az
qui libent̄ vult dare homi celestia z ma-
gna. non negat ei minima z terrena. **S**i
em̄ mali z crudeles homies immo z be-
stiez bruta animalia filios suos nutriūt.
multo magis optimus z verax domin⁹
filios suos non deserit. **Q**ui etiam beni-
gnus est super ingratos z malos quan-
tomagis super bonos: qui oēm sollicitu-
dinem in eum p̄iciunt. p̄s. **N**on vidi iu-
stum derelictū: nec semen eius querens
panē. **U**nde **B**onauētura d̄ ordine fra-
trū minor. **U**nuz de tribz sperādum ē
auaritiā abijcientibus p̄ deo. q̄ aut̄ p̄-
curabit hoī in necessarijs aut cū parco-
vicituz in penuria dabit hoī vires quas
in abundātia posset habere. **E**t h̄ est io-
cundius de modico esse forte tāq̄ aliū
de multis. aut qd̄ subtrahit corpori. re-
fundat menti in consolatione sp̄iali: vt
libent̄ careat temporalī abundātia. q̄
sp̄ialibus delicijs felicius recompensat̄
In super magnā gl̄iam in celo meretur
patienter sustinendo p̄ x̄po penuriā cor-
palē. **T**ertū remediū est: q̄ homo
elonget se a cupidis z auaris. z familia-
ris sit his qui terrena contemunt. p̄s.

Cū sc̄is sc̄is eris zc̄. **A**ccidit illi q̄ cum
auaris z cupidis p̄uersat. sicut puulo ac-
cidit q̄ a lupa fuit nutritus q̄ aliū modū
gradiēdi ab ea discē nō potuit: nisi quez
ip̄a habebat. vñ duabz manibz p̄ pedibz
vtebat. sic zc̄. **S**ed q̄ cū illis p̄uer-
santur q̄ p̄temnūt t̄palia recte incedunt
Quartū remediū est paup̄tas ch̄ristē
Un̄ **B**erū. **M**agna siq̄ dem abusus et
vis magna q̄ diues velit fieri h̄micul⁹.
p̄ quo de⁹ maiestatis paup̄ fieri voluit.
Th̄ren. iij. **R**ecordare paup̄tatis mee
et trāsgres. mee absinthii z fellis. **E**rgo
exemplo x̄pi spernere debemus terrena
q̄ cū esset dñs oīm: p̄pter nos factus est
egen⁹. vt ostēderet dignitatē paup̄tatis
et docēt spernere auaritiā. **U**n̄ **A**ug⁹.
de vera religione. **T**ota vita x̄pi in ter-
ris p̄ hoīem q̄ gessit disciplina moz fuit
ideo oīa bona mūdi p̄cepit q̄ cōtemnē
da docuit. z oīa mala sustinuit q̄ sustinē-
da p̄cepit. vt nō i ill' q̄reret felicitas. ne-
qz in istis timere infelicitas. **Q**u-
tum remediū ē cōsiderare q̄ bona t̄palia
hic multiplicata nocēt hoī post mortez
et hoc p̄pter districtā rōem quā redditur-
us est de t̄paliibus. **P**rimo quō lucrat⁹
sit oīa t̄palia q̄ habuit vsqz ad vnuz de-
nariū. vtrū iuste vel iniuste **S**icut iam
cursus mūdi est ad lucrandū t̄palia. tūc
vix sine pctō lucrant. **U**n̄ dicit apl's. i.
Th̄. vi. **Q**ui volūt diuites fieri: incidūt
in laq̄os diaboli. **S**c̄do redditurus est
rōem quō de t̄paliibus expēdit vsqz ad mē-
nimū hallēsem. **H**oc aduertere debent
bibuli z gulosi z supbi. q̄ tantā pecuniā
p̄sumunt in voluptatibz. z in supbia ve-
stium expēdūt. qz talis male expēdēs
bona sua p̄pterea pōt dānari. etiā si nul-
la iniuste acq̄sierit. **E**xemplū de epulo-
ne. vt habet **L**uce. xvi. vbi d̄z q̄ erat q̄
dam diues q̄ induebat purpura z bisso
et epulabat̄ quotidie splēdide. vbi non
fit mētio q̄ fuerit vsurarius vel raptor.
h̄ bona sua male expēdit z paup̄ibz non
subuenit. ideo dānatus est. **C**hr̄st. sup

De peccato

Matth. Non propter hoc diuitias accipi
stivt lascive sumas: sed ut in elemosynis
expendas. que enim habes pauperum sunt
sed tibi credita sunt. etiam si ex laboribus iu-
stis et ex hereditate patris possessores fa-
ctus sis. **T**ertio redditur res rationem quoniam
heredibus tua bona dimisisti. quia quilibet
provenire debet lites que possunt oriri pro
mortem suam inter heredes propter bona sua
quia melius esset nullum denarium post se reli-
quere quam causam litem heredibus amini-
strare. **Q**uia ille qui non facit posse suum
ordinando bona sua disponendo. que
cumque mala siue quecumque peccata siue lites
siue iniuria siue inimicitie ex talibus bonis
inter heredes sunt sibi in anima sua nocebunt
quia pervenitur suffragiis. et etiam ibi punietur
quia ex peccato avaricia sua noluit an-
tea ea disponere. **E**rgo quilibet homo tempo-
ralia bona possidens debet advertere di-
ctum christi per **E**saiaam prophetam qui dixit ad
regem ezechiam. **D**ispone domui tue quia
mox morieris tu et non vivies. **E**saie. 38 **U**n-
Seneca etiam in quadam epistola. **O**is dies
velut ultimus a ordinanda est. quia de fidelita-
te hominis ultima dies iudicat. **A**
Sextum remedium contra avariciam
est consideratio eternarum diuitiarum.
Augustinus. **V**ilescunt temporalia cum considera-
tur eterna. **D**irum est: quod homo potest cum
tanta auditate sollicitudine intendere
temporalibus que transitoria sunt. et negligere
celestia que eterna sunt. **E**t hoc ideo fit
quia non habemus firmam et veram fidem
Unde **H**ieronymus. **N**ec veram fidem de deo
habet qui cupit in his miseris diues fieri.
Ergo quilibet christianus cum omni di-
ligentia debet intendere virtutibus et bo-
nis operibus. ut per hoc posset sibi deum
acquirere. et consequenter vitam eternam possi-
dere. **U**nde **A**ugustinus. **T**unc erit deus om-
nia in omnibus quicquid hic querebas. que
quid hic pro magno habebas. quicquid
hic amabas manducare et bibere: ipse
erit tibi cibus et potus. quicquid hic vo-
lebas ut sanitate. ipse erit tibi immorta-

lis **Q**uicquid hic querebas: ut diuitias. de-
us erit tibi diuitie. auare quod tibi sufficit
si tibi deus non sufficit. **I**tem **A**ugustinus. li. xxiij
de civi. dei. **Q**uod deus preparavit dili-
gentibus se fide non capitur spe non attingit
charitate non comprehendit. desideria et
vota transgreditur. acquiri potest estimari non
potest. **S**eptimum remedium
contra avariciam est. quod ista temporalia quae do-
que erunt occasio hominum peccandi. quia quicquid il-
le qui est pauper et bonus et salus. si diues
esset forte damneret. hoc deo committendum
est quod omnia novit que homini expediunt vel que
non. **E**t firmiter tenendum est si tibi utile
esset habere diuitias deus tibi ordinaret.
quia omnia que facit: facit in bono. **U**n-
de diuitie sunt occasio peccandi propter quod ex
diuitiis generantur lites et dissensiones. **U**n-
Aristoteles. et politic. **P**ecunia seditionem fa-
cit et malignitatem. **I**tem generat superbiam.
Un-**A**ugustinus. **V**ermis diuitiarum est sup-
bia. unde difficile est quod non sit superbus qui di-
ues est. **I**tem facit hominem gulosum. et se-
quenter luxuriosum. **U**n-**B**ernardus. in ser-
mone **P**erlicitat castitas in deliciis. hu-
militas in diuitiis. pietas in negociis. ve-
ritas in multiloquio. charitas in hoc ne-
qua seculo. **E**xemplum de hoc in vita spa-
tr. **Q**uidam heremita apud quendam ho-
spitatus: inuenit in eo quod vna parte lucris
suis expeditabat in necessitates proprias. alias
in elemosynas pauperum. tertiam in hospita-
litate peregrinorum. **C**um autem regressus
esset ad cellam. et rogaret ut deus ei bona
sua multiplicaret quod ea ita bene expende-
bat. **R**esponsum est ei quod forte sibi non ex-
pediret. **I**llo autem non acquiescente sed pro eo
fidei iubente processum est quod petebat. nam
in mane causa operandi mox antiquum
frangens inuenit magnam aurum thesaurum.
Quo accepto factus est familiaris impe-
ratoris et magnus oppressor pauperum.
Quo facto heremita raptus ad iudicium
vidit angelos querentes de illo oppressore
pauperum. **Q**uibus respondit quod fidei iussor
pro illo respondeat. **S**tupefactus heremita

supplicabat bñe virgini vt eum iuuaret. Que ipetrauit vt heremita ad eū corti/ gendū mitteret. Qd cū facere vellet nec ei loq̄ posset. h̄ ingerēs se xberatus fuisset. reuersus ad cellā iterū rapit ad iudiciū. z sicut p̄us accusat. Sed brā h̄gine eū adiuuāte z mortuo impatore: alio succedens in imperiū illū diuitem z potentem capere voluit. h̄ ille fugiens z omnia bona sua pdens ad p̄cedētia officia rediens z ad pietatis opa. postmodū vitam in bono finiuit z clulit.

De gula.

Gula detestanda est. Primo qz multū est cōtra deū: q̄uis oia pctā sint p̄tra deū. tñ gula p̄ncipaliter. qz vilissimā creaturā deificat. s. ventrē suuz. Juxta illud apli ad phil. iij. Quoz de v̄eter ē. vbi dicit Aug. Hoc ab hoie colit qd p̄ ceteris diligit. Vñ Hugo in suo claustrali Solēt dñs tēpla p̄strui. altaria erigi. ministri ad seruiēdū ordinari. imolari p̄ses. thura cōcremari. Si q̄dem tēplum gule est coq̄na. altare mēsa. ministri coici imolate penes cocte carnes. fumus incensozū odor sapor. Et talis ydolatria est deterior q̄ ydolatria paganoz. quia illi auro z argento z marmoreis lapidibz diuinos honores impēdere solebāt. sed gulosus v̄etrem p̄ deo honorat. q̄ est q̄si laterna. Et p̄pterea videt hoc viciū detestabilius cūctis alijs vicijs z pctis. qz hoc viciū deū blasphemāt. Vñ Aug. de s̄bis dñi. Si immoderatōe voracitatis debitū modū nature excedis q̄ntūcūq̄ laudes lingua carnis r̄sonet tñ vita blasphemāt. Scdo detestanda est gula. qz multū placet diabolo. ex eo qz in hoie guloso est req̄es diaboli. Vñ Math. xij. Luz immūndus sp̄s exierit ab hoie. ābulat p̄ loca arida q̄rens req̄em z nō inueniet. Et nota qz loca arida sunt hoies tēperate viuētes. in q̄bz dia-

bolus nō inueniet req̄es. Vñ etiā in signū hui⁹ legio demonū dixit dño. vt habet Math. viij. Si eicitis nos hinc mitte nos in gregē porcor. qd dñs p̄misit. Vñ de glo. Nisi q̄s more porci vixerit: diabolus in eo potestare nō accipiet. Ex quo p̄tz qz diabolus habet potestatem sup gulosos. Itē placet diabolo: qz illo vicio tēptauit hoiem in statu innocētie z in paradyso. Itē p̄tz in x̄po. q̄ cum ieiunasset. xl. diebz z noctibz: tunc tēptator dixit ei. Si filius dei es dic vt lapides isti panes fiāt. Et rō q̄re libēter tēptat hoies etiā bonos cū isto vicio. qz p̄t eos deijcē. z facilt̄ trahere ad alia pctā. scz ad acciditā z luxuriā. Vñ Greg. in pastoral. dicit. Dñ vent nō astringit sicut cūcte x̄tutes obruunt. Itē placet diabolo. qz iste q̄ hoc vicio a diabolo tenet valde firmū tenet. qz q̄ assueti s̄t gulose vivere vix z difficulter p̄nt huic vicio renūciare. vñ Isid. in li. soliloq̄. Difficile est pcti p̄suetudinem vincē. p̄rau⁹ vsus vix abolet. Hoc p̄z maxie in ill' q̄ a puericia crapulose z delicate nutriti sunt. q̄ postmodū vix vcl raro abstinentes s̄nt. nisi sup abundās gratia dei operaret in illis. Et est rō. qz s̄m Aresto. vij. Eth. Cōsuetudo est altera natura. Et idē. Difficile est resistē cōsuetudini q̄ assilatur nature. **T**ertio detestāda est gula qz nocet homini in corpe z in aīa. Primo in corpe. qz infirmitates corpis generat. Eccl. xxxvij. In multis escis erit infirmitas. Seneca in epl'a. Multos morbos multa fercula fecere. qz multū p̄pter crapulā efficiunt cōtracti. leprosi hydropici. paralitici. z sic de alijs. Et hec ē magna fatuitas qz hō p̄pter delectatōem vnius hore omī tpe vult esse infirm⁹. Itē vitā hois abbreviat. Eccl. xxxvij. Propter crapulā multi obierūt qz s̄m doctores gula plures interficit q̄ ensis. Sic ecōuerso abstīcētia causat sanitatem. et prolongat hominis vitam. Unde Ecclesiast. xxxvij. Qui autē absti-